Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Tommi Toivola

21.4.2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle
liv@eduskunta.fi

HE 41/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitolta (EK) kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 41/2022 vp.). EK kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää asiassa kunnioittavasti seuraavan.

EK on osallistunut asiaa valmistelleen työryhmän työhön. EK tukee hallituksen esitystä ja pitää sitä yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumisen edistämisen näkökulmasta hyvänä ja perusteltuna.

EK pitää onnistuneena hallituksen esityksen keskeistä lähtökohtaa, jonka mukaan kansallisessa toimeenpanossa noudatetaan direktiivissä määriteltyä soveltamisalaa ja jonka mukaan esteettömyysvaatimuksia ei sovelleta mikroyrityksiin. Esteettömyyssääntelyn tulee olla EU-tasoista ja Suomen tulee edistää yhdenvertaista sääntelyä, joka kohtelee yhtäläisesti kotimaisia ja muita toimijoita sekä ottaa huomioon mikroyritysten aseman ja kilpailukyvyn suhteessa muiden EU-maiden mikroyrityksiin.

EK kannattaa myös ratkaisua, jonka mukaan rakennetun ympäristön esteettömyysvaatimusten osalta direktiivin soveltamisesta päätetään myöhemmin tarkemman arvioinnin jälkeen. Suomessa rakennetun ympäristön esteettömyys perustuu jo nyt maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä asetetuille tavoitteille.

EK pitää tärkeänä, että esteettömyysvaatimusten tulevassa soveltamiskäytännössä otetaan huomioon direktiivin tavoite siitä, että esteettömyysvaatimukset olisi muotoiltava niin, että ne aiheuttavat talouden toimijoille ja jäsenvaltioille mahdollisimman pienen rasitteen. Innovaatioiden kannustamiseksi ja tarpeettoman hallinnollisen taakan välttämiseksi tavoitteena tulee direktiivin mukaisesti olla, että direktiivin

vaatimuksia sovelletaan vain siinä määrin, kun niiden noudattaminen ei edellytä merkittävää muutosta tuotteeseen tai palveluun tai aiheuta kohtuutonta rasitetta asianomaiselle talouden toimijalle.

EK huomauttaa, että hallituksen esitys muodostaa laajan ja monimutkaisen kokonaisuuden. Hallituksen esitykseen liittyviin vaikutustenarviointeihin on syytä suhtautua varauksellisesti. Arvioinnit on tehty viime syksynä, eikä niiden taustalla ole tarkkaa käsitystä kaikista esteettömyysdirektiivin käytännön soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Vaikutusten suuruus selviää käytännössä vasta, kun esteettömyysvaatimuksia aletaan noudattaa kesäkuussa 2025. Onkin äärimmäisen tärkeää, että kohtuuttomaan rasitteeseen vetoaminen on käytännössä aidosti mahdollista.

EK nostaa yhtenä erityiskysymyksenä esille myös sen, että esteettömyysvaatimuksia sovelletaan myös kuluttajille tarjottaviin sähkökirjoihin ja niiden lukemiseen tarkoitettuihin ohjelmistoihin 28.6.2025 alkaen. Tällä hetkellä julkaistut sähkökirjat on voitu tehdä sellaisella tiedostomuodolla, joka eivät kohtuudella taivu nyt säädettäviin velvoitteisiin. Sähkökirjojen osalta on mahdollista vedota kohtuuttomaan rasitteeseen, mutta uhkana on, että aiemmin julkaistuja sähkökirjoja poistuu markkinoilta esteettömyysvaatimusten soveltamisen alkaessa, ellei vetoamista kohtuuttomaan rasitteeseen voida toteuttaa kestävästi riittävän selkeällä ja kevennetyllä tavalla. Esitämmekin, että sähkökirjojen kohdalla olisi mahdollista vedota kohtuuttomaan rasitteeseen, jos sähkökirja on julkaistu ennen lain voimaantuloa ja sen myynti on jäänyt vähäiseksi. Tämä turvaisi myös osaltaan sananvapautta ja kansalaisten oikeutta tietoon. Perusteltua olisi myös kustantajien ja valvovan viranomaisen hallinnollisen taakan vähentämiseksi, että vetoaminen kohtuuttomaan rasitteeseen voisi tapahtua usean sähkökirjan osalta yhdellä kertaa.